

NUORET HELSINGISSÄ 2011 –TUTKIMUS

Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimus on Helsingin kaupungin tietokeskuksen, opetusviraston ja nuorisoasiainkeskuksen yhteishanke. Tutkimuksella tuotetaan tietoa nuorten vapaa-ajasta ja harrastuksista. Osa kysymyksistä koskee nuorten koulunkäyntiä ja tulevaisuuden suunnitelmia, perhettä ja muita asioita kuten yleistä viihtymistä omalla asuinalueella, vaikutusmahdollisuuksia ja ympäristöasenteita. Tutkimus jatkaa Helsingin kaupungin nuorisotutkimuksen perinteitä, sillä nuorten vapaa-aikaa on tietokeskuksessa tutkittu aiemmin myös vuosina 1982, 1990 ja 2000.

Tarkempaa tietoa tutkimuksesta löytyy Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimuksen Internet-sivuilla, joilla voit tutustua muihin jo julkaistuihin artikkeleihin ja esittää kysymyksiä suoraan tutkijoille. Uusia artikkeleita julkaistaan sivuilla viikoittain. Tulokset julkaistaan tutkimusraporttina vuoden 2012 aikana Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia -sarjassa.

Tutkimusaineisto koostuu peruskoulun 5.–9. luokkalaisten ja lukion 1. ja 2. vuositasen oppilaiden, eli iältään 11–19-vuotiaiden vastauksista 42 koulusta eri puolelta Helsinkiä.

Yhteystiedot:

Tutkija Vesa Keskinen,
puh. 040 334 4784,
vesa.keskinen(at)hel.fi

**Projektitutkija
Anna Sofia Nyholm,**
puh. 040 334 4785,
sofia.nyholm(at)hel.fi

**Nuoret Helsingissä 2011
-tutkimuksen internet-sivut:**
[http://www.hel2.fi/tietokeskus/
Nuoret_Helsingissa_2011/](http://www.hel2.fi/tietokeskus/Nuoret_Helsingissa_2011/)

**Helsingin kaupungin
tietokeskuksen internet-sivut:**
<http://www.hel.fi/hki/Tieke/fi/Etusivu>

HELSINKILÄISNUORTEN YMPÄRISTÖKÄYTTÄYTYMINEN

Helsingiläisten ympäristöasenteita ja -käyttäytymistä on tutkittu noin viiden vuoden välein vuodesta 1984 (Lankinen 1984, Haavisto & Lankinen 1989, Lankinen 1994, Lankinen & Sairinen 2000, Lankinen 2005 ja Hakkarainen & Koskinen 2011). Helsingiläisnuorten ympäristökäyttäytymistä on tutkinut tietokeskuksessa aikaisemmin Keskinen (2001).

Roskien ja jätteen lajittelu yleisin ympäristöä säästävää tapa

”Nuoret Helsingissä 2011” -tutkimuksessa nuorilta kysyttiin seitsemän ympäristökäyttäytymiseen liittyvää kysymystä kierrättämisestä, roskien lajittelusta, ostokäyttäytymisestä ja turhan sähkön- ja vedenkulutuksen välttämisestä.

Kuviossa 1 on esitetty vastausten prosenttiosuudet eri vaihtoehdoista. Roskien ja jätteen lajittelu oli yleisin vaihtoehto kysyttäessä nuorten ympäristökäyttäytymisestä. Yli 80 prosenttia lajittelee, 42 prosenttia sanoo lajittelevansa aina ja 43 prosenttia joskus. Jätteen lajitteluun liittyvällä asennekasvatuksella on pitkä perinne ja sen tulos näkyy nyt lajittelun yleisyydessä. Lajittelua on myös helpotettu lisäämällä lajittelupisteitä.

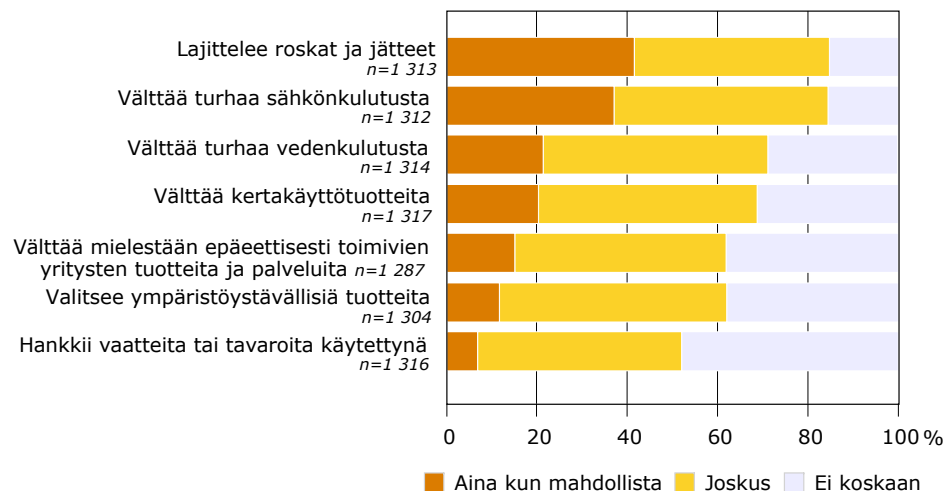
Huomion arvoista on se, että äidin koulutuksella oli vaikutusta siihen kuinka usein nuoret kierrättävät roskia ja jätteitä ($p=0,01$). Ne vastaajat, joiden äidillä oli korkeakoulututkinto kierrättivät roskat ja jätteet useammin kuin ne vastaajat, joiden äidillä oli alempi koulutus (ks. liite 1).

Turhan sähkönkulutuksen välttäminen oli lähes yhtä yleistä kuin roskien ja jätteiden kierrättäminen (ks. kuvio 1). Energiaa säästämällä voi säästää myös rahaa. Motivaatio turhan sähkönkulutuksen välttämiseen voi ympäristöllisten seikkojen ohella olla myös taloudellinen huolimatta siitä, että harva nuori varmaankaan maksaa käyttämästään sähköstä. Ympäristökäyttäytymisen mallit opitaan kotona.

Taloudellinen näkökulma näkyy myös haluttomuudessa vaihtaa kalliimpaan vihreään sähkөөn. Helsingiläisten ympäristöasenteita ja -käyttäytymistä selvittäneen tutkimuksen mukaan 67 prosenttia pitää vihreän sähkön käyttämistä ilmastonmuutosta hillitsevänä tekijänä, mutta vain 22 prosenttia oli hankkinut sitä (Hakkarainen & Koskinen 2011, 31). Asenteiden ja käyttäytymisen välillä oli tutkimuksen mukaan eroja eri taustamuuttujien mukaan. Esimerkiksi sukupuolten väliset erot korostuivat muun muassa ostopäätöksissä, ilmastonmuutosta hillitsevissä toimenpiteissä ja autoilua vähentävien keinojen kannatuksessa. (Hakkarainen & Koskinen 2011). Myös ”Nuoret Helsingissä 2011” -tutkimuksessa eroja ympäristömyönteisessä käyttäytymisessä eri taustamuuttujien mukaan oli havaittavissa.

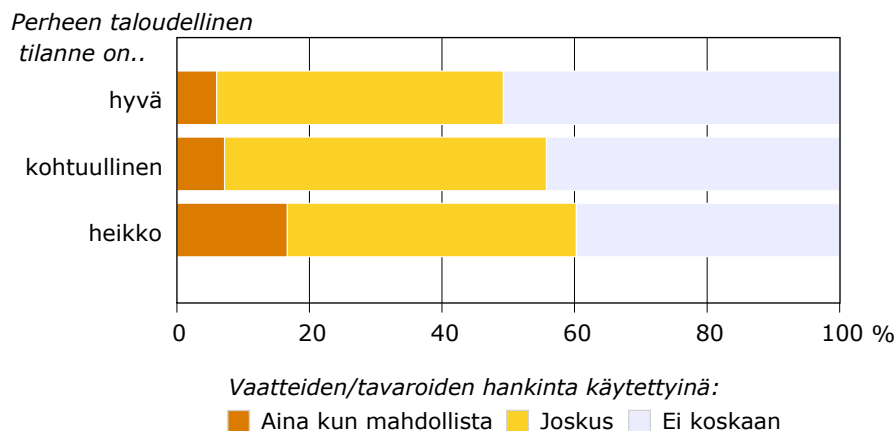
”Nuoret Helsingissä 2011” -tutkimuksessa, viidennes vastanneista vältti aina kun mahdollista, turhaa vedenkulutusta ja kertakäyttötuotteiden ostamista. Hieman alle puolet vastanneista vältti joskus turhaa vedenkulutusta ja kertakäyttötuotteiden ostamista. Mielestään epäeettisesti toimivien yritysten tuotteita ja palveluita boikotoi aina kun mahdollista 15 prosenttia vastanneista. Ympäristöystävällisiä tuotteita, kuten uusiopaperia ja ympäristömerkittyjä tuotteita, valitsi aina ostoksia tehdessään vain 12 prosenttia vastaajista.

Kuvio 1. Nuorten ympäristökäyttäytyminen, 11–19-vuotiaat, (%)

Käytettyjen tavaroiden ja vaatteiden käyttäminen ja hankkiminen oli vähiten suosittu ympäristöystävällinen teko. Vastanneista 7 prosenttia hankki vaatteet ja tavarat aina käytettyinä. Niiden vastaajien osuus, jotka hankkivat joskus kierrätettyjä vaatteita ja tavaroita, oli kuitenkin melko suuri (45 prosenttia). Perheen taloudellisella tilanteella (nuoren arvio) oli tilastollista merkitsevyyttä siihen kuinka usein nuori hankkii vaatteita tai tavaroita käytettyinä (p=0,003). Ne nuoret, jotka arvioivat perheen taloudellisen tilanteen heikoksi, hankkivat käytettyjä vaatteita ja/tai tavaroita niitä vastaajia useammin, jotka arvioivat perheen taloudellisen tilanteen hyväksi tai kohtuulliseksi (ks. kuvio 2). Ympäristönäkökulman ohella taloudellisella tilanteella on vaikutusta ostokäyttäytymiseen.

Kuvio 2. Hankitko vaatteita tai tavaroita käytettyinä esim. kierrätyskeskuksista tai kirpputoreilta? Perheen taloudellisen tilanteen mukaan (nuorten arvio), (%)

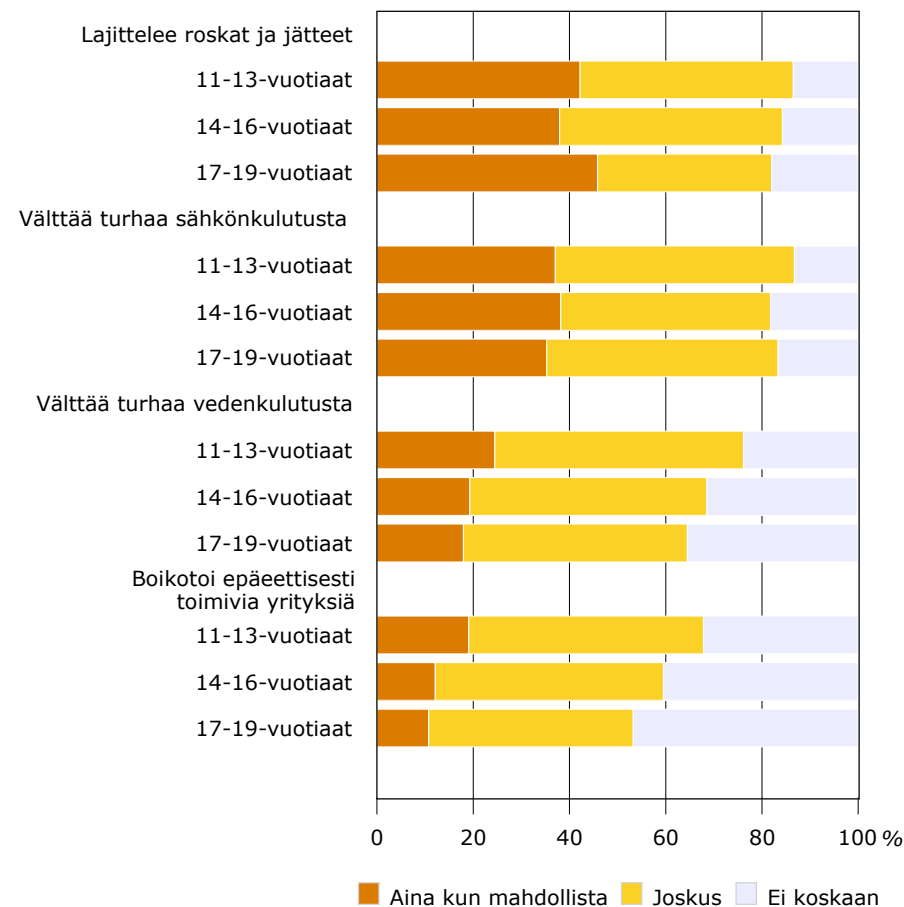
Ikäluokittainen tarkastelu

Vanhin ikäluokka kierätti jätteet ja roskat ahkerammin kuin nuoremmat ikäluokat. Vanhimmasta ikäluokasta (17–19-vuotiaat) 46 prosenttia kierrätti aina kun mahdollista kun 14–16-vuotiaista vastaava osuus oli 38 prosenttia. Nuorimmasta ikäluokasta (11–13-vuotiaat) 42 prosenttia kierrätti aina kun mahdollista.

Nuorin ikäluokka vältti turhaa sähkönkulutusta puolestaan useammin kuin vanhemmat ikäluokat. Nuorimmasta ikäluokasta turhaa sähkönkulutusta vältti aina kun mahdollista tai joskus 87 prosenttia, kun 14–16-vuotiaista vastaava osuus oli 82 prosenttia. Nuorimmat vastaajat välttivät myös turhaa vedenkulutusta ja mielestään epäeettisesti toimivien yritysten

tuotteita ja palveluita vanhempia vastaajia ahkerammin (ks. kuvio 3). Muissa ympäristökäyttäytymistä kuvaavissa kohdissa ei ikäluokittain tarkasteltuna ollut huomattavia eroja.

Kuvio 3. Ympäristökäyttäytyminen ikäluokittain tarkasteltuna, (%)

Tytöt ympäristömyönteisempiä kuin pojat

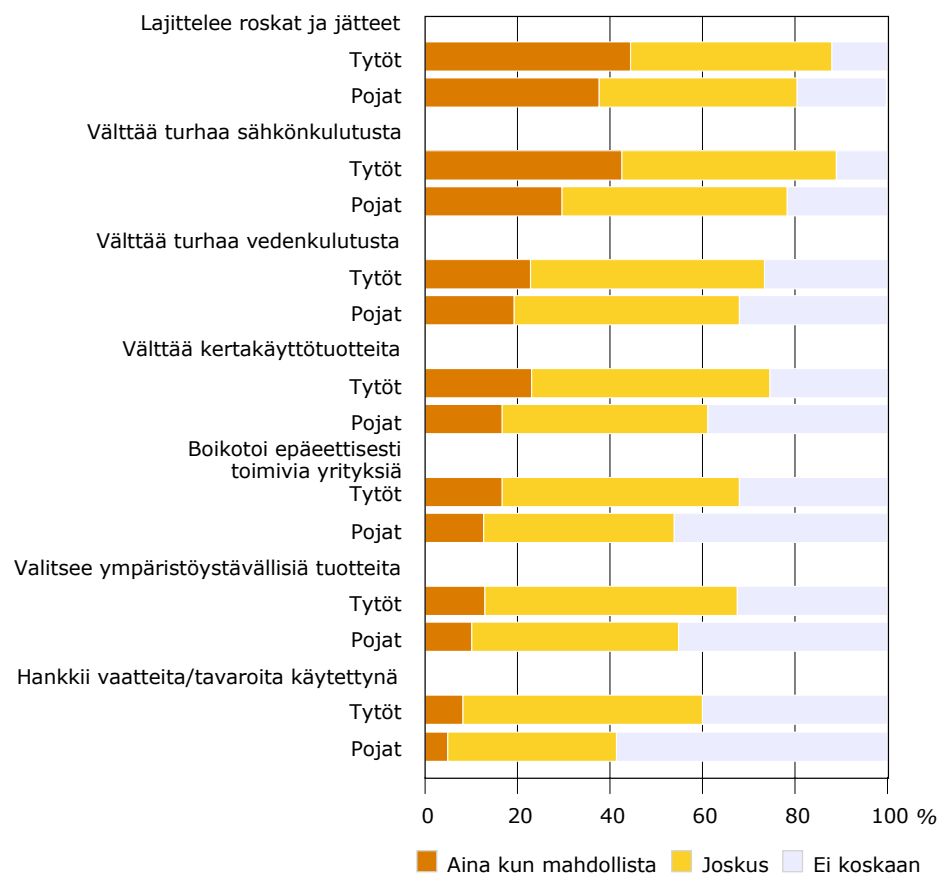
Kaikissa ympäristökäyttäytymistä kuvaavissa kysymyksissä tytöt toimivat poikia useammin ympäristöä säästävällä tavalla (ks. kuvio 4). Suurin ero tyttöjen ja poikien ympäristökäyttäytymisen välillä oli käytettyjen vaatteiden ja tavaroiden hankkimisessa. Tytöistä 52 prosenttia hankki joskus vaatteita ja/tai tavaroita käytettyinä kun vastaava osuus pojista oli 36 prosenttia.

Tyttöjen poikia suurempi innostus kierrätettyjen vaatteiden ja tavaroiden hankkimisessa ei ole yllättävä. Muodissa on ollut jo pidemmän aikaa vaatteiden hankkiminen kierrätettynä kirpputoreilta ja vintage-myymlöistä, oli taustalla sitten ekologinen ajattelu tai muodikkuus.

Merkittävä ero tyttöjen ja poikien välillä oli myös turhan sähkönkulutuksen huomioimisessa. Tytöistä 43 prosenttia vältti aina turhaa sähkönkulutusta. Pojista sähkönkulutukseen aina huomiota kiinnittäviä oli 30 prosenttia vastanneista. Tytöistä 75 prosenttia vältti aina tai joskus kertakäyttötuotteita. Pojista vastaava osuus oli 61 prosenttia. Myös epäeettisesti toimivien yritysten tuotteiden ja palveluiden välttämässä on sukupuolittain tarkasteltuna merkittävä ero. Tytöistä 51 prosenttia välttää joskus mielestään epäeettisten yritysten tuotteita tai palveluita kun poikien vastaava osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän.

Myös reilu kymmenen vuotta aikaisemmassa helsinkiläisten nuorten vapaa-aikatutkimuksessa (Keskinen 2001, 119) tytöt käyttäytyivät poikia ympäristöystävällisemmin. Helsinkiläisten ympäristöasenteita ja -käyttäytymistä tarkastelevassa tutkimuksessa naisten ympäristöasenteet olivat miehiä myönteisempiä – tosin ristiriitaisuus asenteiden ja käyttäytymisen välillä korostui etenkin naisilla (Hakkarainen & Koskinen 2011).

Kuvio 4. Ympäristökäyttäytyminen sukupuolittain tarkasteltuna, (%)

Ruotsinkielisten koulujen vastaajien ostokäyttäytyminen ympäristömyönteisempää

Aina kun mahdollista ruotsinkielisten koulujen vastaajista 19 prosenttia valitsi ostoksia tehdessään ympäristöystävällisiä tuotteita, kun suomenkielisten koulujen vastaajista vastaava osuus oli 10 prosenttia ($p=0,0001$). Ruotsinkielisten koulujen vastaajat välttivät myös mielestään epäeettisten yritysten tuotteita tai palveluita suomenkielisten koulujen vastaajia useammin ($p=0,028$). Ruotsinkielisistä aina tai joskus epäeettisten yritysten tuotteita ja palveluita välttäviä oli 71 prosenttia ja suomenkielisistä 61 prosenttia. Suomenkielisten koulujen vastaajat kiinnittivät puolestaan useammin huomiota turhaan sähkönkulutukseen ($p=0,004$). Aina kun mahdollista, turhaa sähkönkulutusta vältti suomenkielisten koulujen vastaajista 39 prosenttia ja ruotsinkielisten koulujen vastaajista 28 prosenttia.

Verrattaessa valtaväestöä edustavien nuorten vastauksia ulkomaalaistaustaisten vastauksiin ympäristökäyttäytymiseen liittyvissä kysymyksissä ainut tilastollisesti merkitsevä ero löytyi roskien ja jätteiden lajittelun kohdalla ($p=0,047$). Valtaväestöä edustavista nuorista 43 prosenttia kierrätti aina kun mahdollista. Vastaava osuus ulkomaalaistaustaisista oli 35 prosenttia.

Vertailu vuoden 2000 tuloksiin

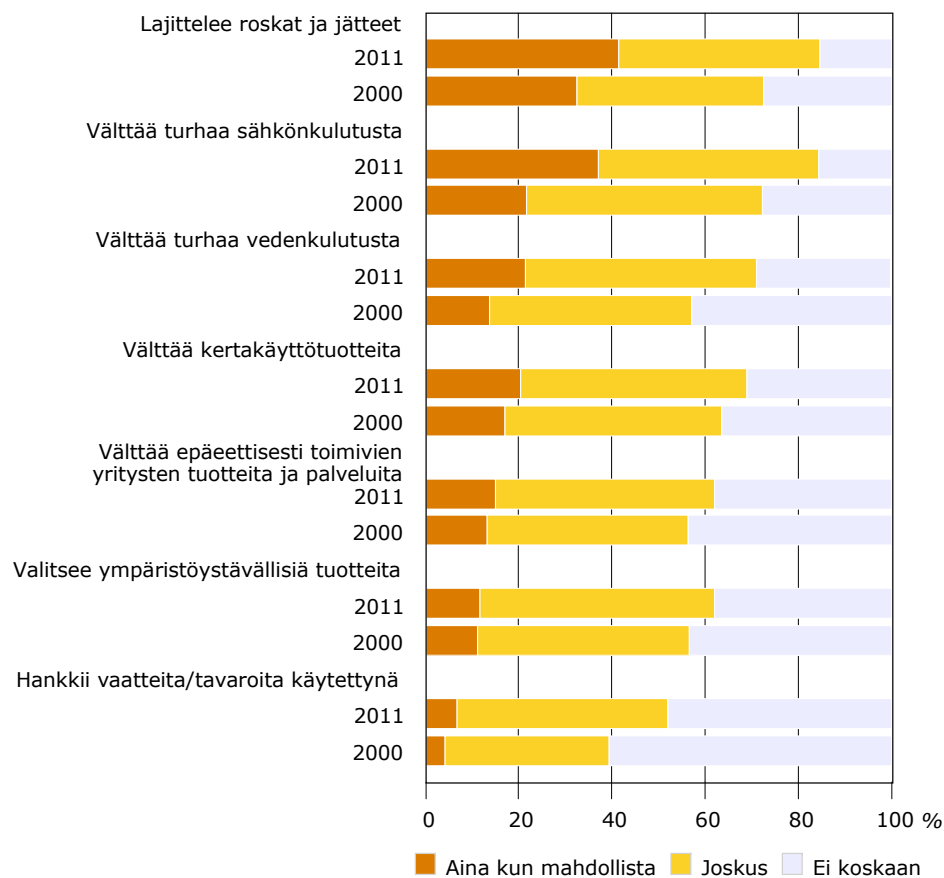
Nuorten ympäristömyönteinen käyttäytyminen on yleistynyt jos verrataan vuoden 2000 "Kiirettä pitää" -tutkimukseen (Keskinen 2001) (ks. kuvio 5). Jos tarkastellaan "aina kun mahdollista" ja "joskus" -vastausten muutosta yhteenlaskettuna, on reilussa kymmenessä vuodessa yleistynyt eniten turhan vedenkulutuksen välttäminen (+14 %), vaatteiden ja tavaroiden hankkiminen käytettyinä (+13 %), roskien ja jätteiden lajittelu

(+12 %) ja turhan sähkönkulutuksen välttäminen (+12 %). Epäeettisten yritysten boikotointi, kertakäyttötuotteiden välttäminen ja ympäristöystävällisten tuotteiden valitseminen ovat yleistyneet noin viidellä prosenttiyksiköllä.

Jos tarkastellaan pelkästään "aina"-vastausten muutosta reilussa kymmenessä vuodessa, eniten on yleistynyt turhan sähkönkulutuksen välttäminen (+15 %), roskien ja jätteiden lajittelu (+9 %) ja turhan vedenkulutuksen välttäminen (+8 %). Vaatteiden ja tavaroiden hankkimisen ja kertakäyttötuotteiden välttämisen "aina"-vastausten osuudet ovat kasvaneet noin kolmella prosenttiyksiköllä. Epäeettisiä yrityksiä boikotoi aina kun mahdollista vajaa 2 prosenttia enemmän kuin reilu kymmen vuotta aikaisemmin. Ympäristöystävällisten tuotteiden ostamisessa ei näin tarkasteltuna ollut juurikaan muutosta.

Reilussa kymmenessä vuodessa ympäristötietoisuus on kasvanut ja ympäristömyönteinen käyttäytyminen on yleistynyt. Ilmastonmuutoksesta on uutisoitu yhä enemmän, millä on varmasti vaikutusta ympäristömyönteisen käyttäytymisen yleistymiseen.

Kuvio 5. Ympäristökäyttäytyminen vuosina 2000 ja 2011, 11–19-vuotiaat, (%)

Lähteet

Haavisto, Teija & Lankinen, Markku (1989). Ympäristöasenteet Helsingissä 1989. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 1991:6.

Hakkarainen, Tyne & Koskinen Jenni (2011). Helsingiläisten ympäristöasenteet ja ympäristökäyttäytyminen vuonna 2011. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia

Keskinen, Vesa (2001). Kiirettä pitää. Kaverit, koti, koulu ja nuorten vapaa-aika Helsingissä 2000. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2011:10.

Lankinen, Markku (1984). Nuorten harrastukset ja vapaa-aika Helsingissä 1982. Helsingin kaupungin tilastokeskus. Tutkimuksia ja selvityksiä 1984:1.

Lankinen, Markku (1994). Ympäristöasenteet Helsingissä vuonna 1994. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 1995:13

Lankinen, Markku & Sairinen, Rauno (2000). Helsingiläisten ympäristöasenteet vuonna 2000. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2000:6.

Lankinen, Markku (2005). Helsingiläisten ympäristöasenteet ja käyttäytyminen vuonna 2005. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2005:5.

Liite 1. Lajitteletko roskat ja jätteet?

Äidin koulutuksen mukaan, (%)

